četrtek, 29. april 2021

P9_TA(2021)0148

Umor Daphne Caruane Galizie in pravna država na Malti

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. aprila 2021 o umoru Daphne Caruane Galizie in pravni državi na Malti (2021/2611(RSP))

(2021/C 506/09)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju členov 2, 4, 5, 6, 7, 9 in 10 Pogodbe o Evropski uniji (PEU),

— ob upoštevanju člena 20 Pogodbe o delovanju Evropske unije,

— ob upoštevanju členov 6, 7, 8, 10, 11, 12 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

— ob upoštevanju svojih resolucij z dne 15. novembra 2017 ([1]), 28. marca 2019 ([2]) in 16. decembra 2019 ([3]) o pravni državi na Malti,

— ob upoštevanju predstavitev, izmenjav mnenj in obiskov delegacij skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, ki so potekali od 15. novembra 2017,

— ob upoštevanju izmenjave pisem med predsednico skupine za spremljanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic ter predsednikom malteške vlade, nazadnje aprila 2021,

— ob upoštevanju resolucije št. 2293(2019) parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 26. junija 2019 o umoru Daphne Caruane Galizie in pravni državi na Malti in širše – zagotavljanje, da pride na dan vsa resnica,

— ob upoštevanju poročila o nadaljnjem ukrepanju na podlagi resolucije št. 2293(2019) parlamentarne skupščine Sveta Evrope, ki ga je 8. decembra 2020 potrdil Odbor za pravne zadeve in človekove pravice pri parlamentarni skupščini,

— ob upoštevanju mnenja Beneške komisije z dne 8. oktobra 2020 o desetih aktih in zakonih o izvajanju zakonodajnih predlogov, ki so predmet mnenja CDL-AD(2020)006,

— ob upoštevanja poročila Komisije o pravni državi za leto 2020,

— ob upoštevanju sodbe Sodišča Evropske unije z dne 20. aprila 2021 Repubblika proti Il-Prim Ministru ([4]),

— ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,

A. ker Evropska unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin; ker so te vrednote univerzalne in skupne vsem državam članicam;

B. ker morajo biti za Unijo in njene države članice pravna država, spoštovanje demokracije, človekovih pravic, temeljnih svoboščin ter vrednot in načel, določenih v pogodbah EU in mednarodnih instrumentih s področja človekovih pravic, obveze, ki jih je treba upoštevati; ker ima Unija v skladu s členom 2, členom 3(1) in členom 7 PEU možnost ukrepanja za zaščito skupnih vrednot, na katerih temelji;

([1]) UL C 356, 4.10.2018, str. 29.
([2]) UL C 108, 26.3.2021, str. 107.
([3]) Sprejeta besedila, P9_TA(2019)0103.
([4]) Sodba z dne 20. aprila 2021, Repubblika proti Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

C. ker je Listina del primarnega prava EU; ker so svoboda izražanja ter svoboda in pluralnost medijev določene v členu 11 Listine in členu 10 Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP);

D. ker je neodvisnost sodstva določena v členu 19(1) PEU, členu 47 Listine in členu 6 EKČP ter je bistven pogoj demokratičnega načela delitve oblasti;

E. ker dejstvo, da ena država članica sistematično zavrača spoštovanje temeljnih vrednot Evropske unije in Pogodb, h katerim je prostovoljno pristopila, vpliva na EU kot celoto;

F. ker je bila 16. oktobra 2017 malteška protikorupcijska raziskovalna novinarka in blogerka Daphne Caruana Galizia umorjena v napadu z avtomobilom bombo; ker je bila tarča nadlegovanja in številnih groženj v obliki telefonskih klicev, pisem in sporočil, požgali pa so ji tudi hišo in ubili psa; ker je morilec, ki je krivdo priznal, 16. marca 2021 na sodišču pričal, da je že dve leti pred umorom Daphne Caruane Galizie obstajal ločeni načrt za njen umor s puško AK-47;

G. ker je bilo na podlagi preiskav umorov, ki so jih ob pomoči Europola opravili malteški organi, doslej identificiranih in privedenih pred sodišče več osumljencev in eden potencialni glavni načrtovalec umora, in sicer lastnik dubajskega podjetja 17 Black Ltd. in nekdanji član upravnega odbora ElectroGas Malta Ltd., zoper katere sedaj potekajo sodni postopki; ker je bil v preiskave vključen tudi zvezni preiskovalni urad (FBI);

H. ker iz pričanja enega od domnevnih sostorilcev in nekaterih posnetkov, ki so bili predstavljeni v sodnih postopkih, izhaja, da je v načrtovanje, financiranje in/ali poskus prikrivanja umora vpleten nekdanji vodja kabineta predsednika malteške vlade;

I. ker je nekdanji vodja kabineta predsednika vlade 26. novembra 2019 odstopil, potem ko ga je policija zaslišala v zvezi z umorom Daphne Caruane Galizie; ker je bil v ločenem primeru, ki ga je raziskovala Daphne Caruana Galizia, 20. marca 2021 aretiran in obtožen pranja denarja, goljufije, korupcije in ponarejanja, tako kot tudi več njegovih poslovnih partnerjev; ker mu je bila odobrena varščina in je bil 5. aprila 2021 izpuščen iz pripora;

J. ker je takratni malteški minister za turizem in nekdanji minister za energijo 26. novembra 2019 odstopil; ker je konzorcij preiskovalnih novinarjev objavil podrobno poročilo o poslovnih povezavah med kitajsko družino, nekdanjim ministrom za energijo ter vodjo kabineta nekdanjega predsednika vlade ([5]); ker je ta kitajska družina domnevno imela osrednjo vlogo v pogajanjih o 380 milijonov EUR vredni naložbi kitajske državne družbe Shanghai Electric Power v malteško državno energetsko družbo Enemalta ter je lastnica družb Dow Media Company in Macbridge, pri čemer je slednja panamskim podjetjem pod nadzorom nekdanjega ministra za energijo in vodje kabineta nekdanjega predsednika vlade nameravala plačati do 2 milijona USD; ker je Daphne Caruana Galizia raziskovala te posle, ko je bila umorjena;

K. ker se je konec leta 2019 začela javna neodvisna preiskava umora Daphne Caruane Galizie, ki še poteka;

L. ker je predsednik pomilostil enega od osumljencev v potekajočem sodnem postopku v zvezi z umorom Daphne Caruane Galizie zaradi sodelovanja v ločenem primeru in pričanja pod prisego; ker je ta namignil, da bi lahko bil nekdanji minister za gospodarstvo vpleten v načrt za umor novinarja in da je vladni minister, ki je še na položaju, vpleten v hudo kaznivo dejanje, kar je sprožilo špekulacije o poskusu ropa banke HSBC v Qormiju leta 2010, pri katerem je prišlo do strelskega obračuna s policijo;

([5]) „*Special Report: Money trail from Daphne murder probe stretches to China*“ (Posebno poročilo: Denarna sled preiskave umora Daphne Caruane Galizie vodi na Kitajsko), *Reuters*, 29. marca 2021.

četrtek, 29. april 2021

M. ker naj bi nekdanja parlamentarna sekretarka za državljanske pravice in reforme pri malteškem ministrstvu za pravosodje, enakost in upravljanje domnevno sprejela gotovino od osebe, obtožene, da je naročila umor Daphne Caruane Galizie, saj naj bi po njenih trditvah v letu 2019 posredovala pri načrtovani prodaji nepremičnine; ker do te prodaje nepremičnine sploh ni prišlo;

N. ker še vedno obstajajo resni pomisleki glede boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu na Malti, kot je navedeno v poročilu Komisije o pravni državi za leto 2020; ker je očitno, da so obstoječi standardi preprečevanja, preiskovanja in pregona nezadostni; ker to spodkopava zaupanje državljanov v javne ustanove, kar vodi do nevarnih povezav med kriminalnimi skupinami in javnimi organi; ker k organiziranemu kriminalu največ prispeva korupcija; ker se je začel izvajati projekt strukturnih reform za odpravo vrzeli in okrepitev institucionalnega okvira za boj proti korupciji, vključno s preprečevanjem, odkrivanjem in preiskovanjem kaznivih dejanj in tožilstvom;

O. ker se zoper raziskovalne, pa tudi druge novinarje, vse pogosteje vlagajo tako imenovane strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, ki so namenjene izključno onemogočanju njihovega dela, preprečevanju javnega nadzora in preprečevanju prevzemanja odgovornosti organov, kar negativno vpliva na svobodo medijev; ker je bilo premoženje Daphne Caruane Galizie pred njenim umorom zamrznjeno s previdnostnimi nalogi, izdanimi v povezavi s štirimi tožbami zaradi obrekovanja, ki sta jih vložila nekdanji malteški minister za gospodarstvo in njegov pomočnik; ker so bile to štiri od 42 civilnih tožb zaradi obrekovanja, ki so bile zoper njo vložene pred njeno smrtjo, med drugim pa je dve vložil tedanji predsednik vlade, dve tedanji minister za turizem, dve pa vodja kabineta tedanjega predsednika vlade;

1. je zelo zaskrbljen zaradi najnovejših razkritij v preiskavah umora Daphne Caruane Galizie, zlasti zaradi morebitne vpletenosti vladnih ministrov in političnih predstavnikov; priznava napredek, dosežen pri preiskavah umora; vendar ponovno poudarja, da se po nedavnih razkritjih porajajo nova vprašanja o tej zadevi in povezanih preiskavah;

2. malteško vlado poziva, naj uporabi vsa potrebna sredstva, da bi pred sodišče privedli ne le vse vpletene v umor Daphne Caruane Galizie, temveč tudi vse vpletene v druge zadeve, o katerih poteka preiskava ali se o njih poroča in ki jih je razkrila, preden je bila umorjena; meni, da je bilo delo Daphne Caruane Galizie bistvenega pomena za razkritje korupcije na Malti in da nedavni napredek pri s tem povezanih preiskavah potrjuje izjemen pomen neodvisnih medijev in dejavne civilne družbe kot temeljnih stebrov pravosodja, demokracije in pravne države;

3. ponovno poziva k celovitemu in stalnemu sodelovanju Europola pri vseh vidikih preiskave umora in vseh drugih preiskavah, povezanih s tem; poziva, naj se to sodelovanje okrepi, saj prinaša rezultate;

4. pozdravlja nadaljevanje javne neodvisne preiskave umora Daphne Caruane Galizie; poziva malteško vlado in pristojne organe, naj v celoti izvajajo vsa priporočila, ki izhajajo iz preiskave;

5. je zaskrbljen nad tem, da je bila pri sojenju za umor večkrat ponujena in odobrena predsedniška pomilostitev; poudarja, da bi bilo treba zelo skrbno oceniti pričanja v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji in se jih ne bi smelo uporabljati v izogib zadostitvi pravice za umor; ugotavlja pa, da je bil eden osumljenec za naročilo umora novembra 2019 aretiran tudi s pomočjo predsedniške pomilostitve in sporazuma o priznanju krivde;

6. priznava, da je bil kljub veliki zamudi dosežen napredek v nekaterih preiskavah povezanih primerov pranja denarja in korupcije, zlasti v zvezi z nekdanjim vodjem kabineta predsednika vlade; vendar poudarja, da so se pri najnovejših pričanjih in razkritjih pokazala nova sumljiva dejstva in morebitna kazniva dejanja, zato malteške oblasti poziva, naj nemudoma začnejo in izpeljejo preiskave tudi o teh primerih, vključno z morebitnimi poskusi javnih uradnikov, da bi prikrili dokaze in ovirali preiskave in sodne postopke;

7. meni, da bi bilo treba vse obtožbe o korupciji in goljufijah, zlasti na visoki politični ravni in tudi v zvezi z morebitno vpletenostjo tujih akterjev, preiskati in sodno preganjati z ustrezno strogostjo in na ustrezni ravni; se sprašuje, ali je primerno, da obtožbe proti nekdanji parlamentarni sekretarki za državljanske pravice in reforme preiskuje le komisar za standarde v javnem življenju;

8. poudarja, da mora malteška vlada kot največjo prednostno nalogo obravnavati boj proti organiziranemu kriminalu, korupciji in ustrahovanju novinarjev;

9. je seznanjen, da je Sodišče EU v sodbi z dne 20. aprila 2021 ugotovilo, da so določbe o imenovanju sodnikov, uvedene z malteško ustavno reformo leta 2016, okrepile neodvisnost sodstva in so zato skladne s pravom EU;

10. globoko obžaluje, da je razvoj dogodkov na Malti skozi leta privedel do resnih in stalnih groženj za pravno državo, demokracijo in temeljne pravice in pod vprašaj postavil svobodo medijev, neodvisnost organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in sodstva od političnega vmešavanja ter svobodo mirnega zbiranja; meni, da bi bilo treba dodatno okrepiti ustavna jamstva glede delitve oblasti; ugotavlja, da je malteška vlada izvedla nekatera priporočila Komisije, Sveta Evrope in Beneške komisije in tako dosegla napredek na področju pravne države; spodbuja malteško vlado, naj si še naprej prizadeva za okrepitev svojih institucij;

11. je zelo zaskrbljen zaradi nekaterih ugotovitev Komisije v poročilu o pravni državi za leto 2020 v zvezi z Malto, zlasti zaradi „globoko zasidrane korupcije“; kljub temu pozdravlja začetek izvajanja strukturnih reform; ponovno poziva Komisijo, naj uporabi vsa razpoložljiva orodja in postopke, da bi zagotovila popolno skladnost z zakonodajo EU v zvezi z učinkovitim delovanjem pravosodnih sistemov, bojem proti pranju denarja, bančnim nadzorom, javnimi naročili ter urbanističnim načrtovanjem in razvojem;

12. ponovno poziva malteške oblasti, naj v celoti izvajajo vsa neupoštevana priporočila parlamentarne skupščine Sveta Evrope, Beneške komisije, Skupine držav proti korupciji (GRECO) in Odbora strokovnjakov za ocenjevanje ukrepov proti pranju denarja in financiranju terorizma (Moneyval); meni, da bi bilo treba priporočila v zvezi z nacionalnim parlamentom in poslanci, učinkom sodb ustavnega sodišča in specializiranimi sodišči ustrezno izvajati; poziva malteške oblasti, naj Beneško komisijo zaprosijo za mnenje o skladnosti z njenimi priporočili; si pridržuje pravico, da sam vloži to zahtevo v skladu s členom 3(2) statuta Beneške komisije in odstavkom 28 Memoranduma o soglasju med Svetom Evrope in Evropsko unijo;

13. priznava, da je umor Daphne Caruane Galizie sprožil reforme za izboljšanje zaščite novinarjev in svobode medijev; poudarja pa, da bi morale malteške oblasti sprejeti še več dokazljivih ukrepov, in sicer dolgoročne zakonodajne in politične ukrepe, s katerimi bi na Malti zagotovili ugodno okolje za kritično in neodvisno novinarstvo ter odgovornost politikov in uradnikov, zlasti kar zadeva preprečevanje in sankcioniranje groženj, nadlegovanja, ustrahovanja in razčlovečenja novinarjev tako javno kot na spletu; poziva malteško vlado, naj obravnava obstoječe pomisleke v zvezi s svobodo medijev in neodvisnostjo medijskih regulatorjev ter javnih in zasebnih medijev od političnega vmešavanja ter vse pogostejšo uporabo sovražnega govora v družbenih medijih;

14. je globoko zaskrbljen zaradi škodljivega vpliva shem državljanstva in prebivanja na celovitost državljanstva EU; opozarja na nedavna razkritja v zvezi s prizanesljivo razlago zahtev glede prebivališča za naturalizacijo ter vlogo posrednikov in vključenosti javnih uslužbencev; ponovno poziva malteške oblasti, naj zagotovijo preglednost in naj, namesto da sheme državljanstva in prebivanja za vlagatelje spreminjajo, te raje ukinejo; poziva Komisijo, naj čim prej poda obrazloženo mnenje o zadevnem postopku za ugotavljanje kršitev;

15. opozarja, da je zaščita raziskovalnih novinarjev in žvižgačev življenjsko pomembna za družbo; ugotavlja, da imajo mednarodne in malteške organizacije civilne družbe ter novinarji ključno vlogo pri nadaljevanju dela, ki ga je začela Daphne Caruana Galizia; poziva malteške oblasti, naj za vsako ceno in vedno zagotavljajo osebno varnost, preživetje in s tem neodvisnost novinarjev in žvižgačev; poziva malteške oblasti, naj začnejo hitro izvajati Direktivo (EU) 2019/1937 ([6]);

([6]) Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (UL L 305, 26.11.2019, str. 17).

16. poziva Komisijo, naj predlaga zakonodajo EU proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi novinarje zaščitili pred izčrpavajočimi tožbami; poziva malteške oblasti, naj medtem sprejmejo nacionalno zakonodajo o strateških tožbah za onemogočanje udeležbe javnosti; poudarja, da bi moralo biti raziskovalno novinarstvo, ki se bori proti korupciji in nepravilnostim, še posebej priznano in bi moralo prejemati finančno ali fiskalno podporo za svoje delovanje v javno dobro; poudarja, da so potrebni mehanizmi za hitro odzivanje na kršitve svobode tiska in medijev ter sklad za čezmejno raziskovalno novinarstvo;

17. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Komisiji, Svetu, vladam in parlamentom držav članic, Svetu Evrope in predsedniku Republike Malte.